

OSZKÁR DAVICSO:

Szerbia

Artatlan annyi rút halál után,
emeld föl szemeid.
Ereszkedj le a hegyek hajlatán,
borzold a mezők hullámos tereit.
Te meztélábas, pöre Szerbia,
az árkok mellett menj el, s nézd a véres iskolapadot,
lépj át a sír fölött, melynek nem szabad sírnia,
lépj át romon és üszkőn, épphogy gúlábarakott
fegyverek közt, és ólmos szempillákkal
nézd a földet a Drina s Peka közt, ereszkedj rája,
ki akkor halsz csak, mikor az örök vágy hal,
kinek minden falu a lelkét felkínálja,
emberek Szerbiája.

Mindenki Szerbiája,
te ismersz szükséges vért s hiába kiontottat.
Fekete hegyek fátyolából
legszebb mosolyú arcod miért bontottad,
míg ring a soha ily-széles búzatábla?
Vagy már nem vádol
kidőlt fa gyökere gyanánt burjázó fájdalom?
S Rtany alatt reggel a lapos túloldalon
tévedt golyókat egyenként mért szedegettél?
Hogy harkály csórt ne törjön, élet ne vessze fejsze?
A gondtalan nyájjal mért futkároztál elfelejtkezve
a halottakat számontartó völgysegélyeken?
Ó, Szerbia szülöm, Szerbia életem,
áldott az elveszett vér.

Aldott az elveszett vér, Szerbiám, újra szép
és a szemekben kedves.
De éjjel, a pásztortüzek mellett,
mit vársz, mit sejtész?

Almási Gábor: Vasúttépítők (dombormű-részlet)

Vajjon a reggelt, mely dallal töri át a leveleket
és csobog
a véget nem érő munkanapoktól
az égboltig, hol az éj szítál csillag-zabot,
míg a hold zöldes ajka fal és nevet,
Szerbia, ős dalod szól.

De, ős dal, miért van, hogy munkás nap alatt
Szerbia sötét, mint napraforgón az árnyak,
mikor kacaj elé szalad?
Vajjon a szabadság-szárnyak
magából kirepítették,
Szerbiát, mely gerendáz nagy vörös házakat,
s nem akar lepihenni s aludni nem tud immár?
Vagy megint túlzott Szerbia, a tegnapi helyett új,
mikor — több sápadtság az innál —
virrasztás-gyengítetten indul,
ingyen, izomfeszítve, meszet olt, eleven köveket tép,
míg remeg gyöngé lába s a lelke is kalimpál?
Ó, Szerbia, vajjon szépség-mámorba estél,
s magával ragadott az ember és a nap?
De te az vagy, mi voltál akkor is, mielőtt megszülettél.
De te ami nem voltál, máról-holnapra vagy,
Szerbia, vérnél erősebb, munkás testvériség,
Szerbia, álomban rakott valóságos holnap,
ki tervezni nem fáradsz, ha fapalló a tét,
vagy betonhidat építsz, se ha: Lassabban — szólnak
— dacoló Szerbia!

Ó, mikor villan belém.
Szerbia, lóhere négy levelén,
keskenyebben a napsugárnál?
Ó Szerbia, puskagolyó,
mit őriz málnabokor,
s erdei eper, vajjon mikor
villan a szépség belém?
Ó Szerbia, fehér őz, táncoló,
a szakadékon át,
a hegyek varas
vállán,
hat század széles árok túlsó partjára,
mikor villan belém?

Ó Szerbia, hajdú búbanat, dacoló Szerbia,
egyszer majd könnyű lesz, s csupa testvérek lesznek,
de ma, míg boldogságunk ily kegyetlenül edznek,
járjon a szabadság rajtad, mint egyszerű emberfia,
Szerbia, úttalan föld.

De mikor villan mindenkibe?

Ó Szerbia, úttalan föld,

a szabadságot nem tartja vissza kő és tövis és venyige,
Szerbia, puszkapor-tölt,
szivedből ömlik-e

a szabadság, mint kéményből füst, álomfonó lány,
mint komp, meginduló,

Szerbia, fehér folyó,

felhők még fehérebb folyóján.

Látod-e Szerbia, kalapácsodra dölve,

hogy álmaid magaskohóból kinőve,

parasztok ősi földjén, vasat érlel a jó nyár?

De melletted senki sincs. Változás-hajtott való,
ki törli le a mosolyodról a könnyet s verítéket,
mikor minden kezét áthevült munka éget,
és önti ezt a földet, mely mint a tenger, mélyen mormoló,
és tájat széppé formál, Szerbia, ládd-é?

Mindegy, örömmel csipkés, friss, harmatos dal!

Mindegy, ifjúság-illat, borítva örök tavasszal,

Szerbia, amit harcoltál, tiéd s a szabadságé!

Mindegy, Szerbia, te nagy,

nagy, bár olyan kicsiny,

ó, Szerbia, magadnál nagyobb,

keményebb hegyeidnél.

Mindegy, Szerbia, határ-hagyott,

szegélytelen, akár az élet,

mely sose múlik. Mindegy, kínban is

szeretjük a kacsát, melyre te tanítasz,

s az örömet szeretjük véled,

mint ahogy szeretünk asszonyt,

ó, Szerbia, rózsás, mint pír a leányarcon.

És csókolom a melled — két ringó, drága hullám,
ajkam illatuk körül-körülcsapongja.

Gondolsz a gyermekkorra? Én azt akarom, hullj rám,
és szájamnak legyen a te könnyed a szomja,

hogy szívjon jól magába,
ó, Szerbia, lelkem csodás virága.

Ó föld, és nő — te gerle,
ó, százszerű ereszték,
ha tarka bőrod selyme,
a csókom rajta festék,
Szerbia, te kicsiny.
O, szerbia, te nagy,
nyelvem egyetlen szerelmes dala vagy.
Akár a világ, egy és mindig külön,
az élet vidám képe s fájdalmak feledése,
egyetlen, maradó nagy szerelmem,
mint az ég méltóságos örökkévalósága,
melyen éles sugárral szánt a nap
halk, zöld hullámokat.

De Szerbia, figyelő fülekben víg morajlás,
de Szerbia, szabadság röptében fogcsikorgás,
lány hajnali hang, galambpehelyt ziláló,
merész, mint kar, halállal is birokra szálló,
de, Szerbia, dacos szerelmem, és dacosabb a dalban,
mondd, hol lehet a földön
dalolni szabadabban?

Mondd meg, mi vész, hogy kisebb né legyen
a nyíló igazságnál,
ezen a nyaktörő ösvényen,
hol mindig csaták folynak,
ó, Szerbia, csata, szabadság, holnap
és mindig öröm?
Mondd, Szerbia, mell, szegülve durva vasnak,
megsebeztek-e,
mondd, Szerbia, kicsiny s mégis olyan nagy,
mindenki éneke?

Fordította: Ács Károly